

Anti-Pestprotocol St. Bavo

Pesten is een probleem dat in alle geledingen van de maatschappij voorkomt. Pesten komt helaas op iedere school voor, ook bij ons. Het is een probleem dat wij onder ogen zien en op onze school serieus aanpakken.

Het pestprotocol hebben wij opgesteld met als doel:

"Alle kinderen moeten zich in hun basisschoolperiode vrij en veilig voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen."

Door regels en afspraken zichtbaar te maken kunnen kinderen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels en afspraken.

Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen, stellen we alle kinderen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan.

Een anti-pestprotocol alleen, is niet voldoende om een eind te maken aan het pestprobleem. Het is beter om het onderwerp regelmatig aan de orde te laten komen, zodat het ook preventief kan werken.

Inhoudsopgave

Doel van het anti-pestprotocol	p. 3
Wat verstaan wij onder pesten	p. 4
Verschil pesten en plagen	p. 5
Gevolgen van pesten en plagen	p. 6
Signalen die duiden op pesten	p. 7
Preventieve aanpak	p. 9
Aanpak als er sprake is van pestgedrag	p. 12

Bijlagen

Algemene regels en afspraken m.b.t. begeleiding	p. 15
Adviezen aan ouders	p. 17
Gedragsregels om pesten te voorkomen	p. 18
Analyseformulier bij pest incidenten	p. 19
Afvinklijst	p. 20
Methode- en literatuurlijst	p. 21

Doel van het anti-pestprotocol

Met behulp van dit anti-pestprotocol willen wij het pestgedrag binnen onze school niet alleen aanpakken nadat een pestsituatie is gesignaleerd, maar ook pestgedrag voorkomen, door dit gedrag met al zijn aspecten, gevolgen en de erbij horende rollen van pester, meeloper en gepeste bespreekbaar te maken.

Naast de nodige basisinformatie voor de leerkrachten is ook een duidelijk plan van aanpak beschreven voor situaties waarin pestgedrag wordt gesignaleerd, en zijn overzichten van regels en afspraken ten aanzien van de omgang met elkaar opgenomen. Deze gedragsregels zijn in de groepen duidelijk zichtbaar opgehangen, en met de kinderen besproken. Ook in de gangen van de school zijn deze regels duidelijk zichtbaar opgehangen. Bij de aanpak van gesignaleerd pestgedrag worden ook de ouders intensief betrokken, omdat pestgedrag zich niet alleen beperkt tot de school en omdat oorzaken van pestgedrag zeker niet alleen binnen de school, maar vaak ook buiten de school liggen.

Dit anti-pestprotocol is een middel om de volgende doelstellingen te bereiken:

- De leerkrachten kunnen het pestgedrag signaleren en onderkennen.
- Het anti-pestprotocol vormt een plan van aanpak ten aanzien van:
 - Het voorkomen van pestgedrag
 - Het tijdig signaleren van pestgedrag
 - Het remediëren van pestgedrag
 - De samenwerking tussen ouders en school om pestgedrag te voorkomen en te remediëren

Wat verstaan wij onder pesten?

Het verschijnsel pesten is een zondebokfenomeen, dat inhoudt, dat leden van een groep om een bepaalde reden iemand lichamelijk of geestelijk flink pijn doen. Pesten kent duidelijk andere kenmerken dan plagen. Uit een plaagsituatie kan echter heel gemakkelijk een peestsituatie voortvloeien. Een duidelijk overzicht van de kenmerken van PLAGEN en PESTEN, en de gevolgen van dit gedrag vormt een basis voor het signaleren van pestgedrag:

Pesten en plagen, waar zit het verschil?

PLAGEN

- Is onschuldig, en gebeurt onbezonnen en spontaan. Gaat soms gepaard met humor.
- Is van korte duur, of gebeurt slechts tijdelijk.
- Speelt zich af tussen 'gelijken' ('Twee honden vechten om hetzelfde been').
- Is meestal te verdragen, of zelfs leuk maar kan ook kwetsend of agressief zijn.
- Meestal één tegen één.
- Wie wie plaagt, ligt niet vast. De tegenpartijen wisselen keer op keer.

PESTEN

- Gebeurt berekenend (men weet meestal vooraf goed, wie, hoe en wanneer men gaat pesten). Men wil bewust iemand kwetsen of kleineren.
- Is duurzaam: het gebeurt herhaaldelijk, systematisch en langdurig (stopt niet vanzelf en stopt niet na korte tijd).
- Ongelijke strijd. De onmachtsgedvoelens van de gepeste staan tegenover de machtsgevoelens van de pester.
- De pester heeft geen positieve bedoelingen en wil pijn doen, vernielen of kwetsen.
- Meestal een groep (pester en meelopers) tegenover één geïsoleerd slachtoffer.
- Er bestaat een neiging tot een vaste structuur. De pesters zijn meestal dezelfde, net zoals de slachtoffers (mogelijk wisselend door omstandigheden).

GEVOLGEN

- 'Schaafwond' of korte draaglijke pijn (hoort bij het spel). Wordt soms ook als prettig ervaren ('Plagen is kusjes vragen').
- De vroegere relaties worden vlug weer hersteld. De ruzie of het conflict wordt spoedig bijgelegd.
- Men blijft opgenomen in de groep.
- De groep lijdt er niet echt onder.

GEVOLGEN

- Indien niet tijdig wordt ingegrepen, kunnen de gevolgen (zowel lichamelijk als psychisch) heel pijnlijk en ingewikkeld zijn en ook lang naslepen.
- Het is niet gemakkelijk om tot betere relaties te komen. Het herstel verloopt heel moeizaam.
- Isolement en grote eenzaamheid bij het gekwetste kind. Aan de basisbehoefte om 'Bij de groep te horen' wordt niet voldaan.
- De groep lijdt onder een dreigend en onveilig klimaat. Iedereen is angstig, en men wantrouwt elkaar. Er is daardoor weinig openheid en spontaniteit. Er zijn weinig of geen echte vrienden

Pesten is structureel en brengt kinderen tot wanhoop. Het structurele karakter vraagt om echt beleid. Een kortlopend project of eenmalige activiteiten zetten meestal onvoldoende zoden aan de dijk.

Signalen van pesterijen kunnen o.a. zijn:

- Altijd een bijnaam, nooit bij de eigen naam noemen.
- Zogenaamde 'leuke' opmerkingen maken over een klasgenoot.
- Een klasgenoot voortdurend ergens de schuld van geven.
- Briefjes doorgeven.
- Beledigen.
- Opmerkingen maken over de kleding.
- Isoleren en negeren.
- Buiten school opwachten
- Slaan of schoppen.
- Kwetsende taal.
- Op weg naar huis achterna rijden.
- Bezittingen afpakken of stukmaken.
- Schelden of schreeuwen
- Digitaal pesten.

Het is belangrijk dat leerkrachten en ouders alert zijn op de manier waarop kinderen met elkaar omgaan en duidelijk stelling nemen wanneer bepaalde gedragingen de norm overschrijden.

Ook minder directe signalen kunnen op pesten duiden:

- Vaak alleen staan in de pauze of bij de pleinwacht gaan staan.
- Vaak alleen met jongere kinderen spelen.
- Niet naar buiten willen op school.
- Niet meer naar school willen of aangeven zich ziek te voelen.
- Niet (meer) worden uitgenodigd door andere kinderen.
- Andere kinderen reageren negatief op een fout of een idee van het betreffende kind.

Deze signalen kunnen echter ook voorkomen bij andere problemen, dus is het zaak goed uit te zoeken waar basis van deze signalen ligt.

Aan het aanpakken van pesten zijn enkele voorwaarden verbonden:

- We zien pesten als een probleem van álle direct betrokken partijen en volgen het 5-sporenaanpak nl:

- Hulp aan gepeste kinderen,
- Begeleiding aan pesters.
- Begeleiding aan de meelopers en de zwijgende groep
- Begeleiding leerkrachten
- Begeleiding ouders.

- We willen als school de pestproblemen proberen te voorkomen. Los van het feit of pesten wel of niet aan de orde is, willen we het onderwerp pesten met de leerlingen bespreekbaar maken.

- Als pesten zich voordoet, is het belangrijk dat leerkrachten (in samenwerking met ouders) dat signaleren en duidelijk stelling nemen. (zie pagina 7)

- Wanneer blijkt dat alle inspanningen niet het gewenste resultaat hebben opgeleverd, willen we als school een directe aanpak toepassen. (zie pagina 12)

- Elke school heeft een vertrouwenspersoon.

Wij hebben 2 vertrouwenspersonen op school, dit zijn: *vacature* en Kirsten.

Ze zijn er voor zowel kinderen, leerkrachten ouders.

De vertrouwenspersonen helpt het kind/ de ouder of de leerkracht de weg te vinden hoe problemen op te lossen.

Hoe gaan wij hier preventief mee om?

- Wij gaan onze leerlingen de nodige sociale bagage mee geven als een goede basis voor deelname aan de maatschappij.
- Wij gaan op een praktische en resultaatgerichte wijze *actief* bijdragen aan het vergroten van de sociale competentie van onze leerlingen.
- Wij gaan *alle* leerlingen preventief kennis en vaardigheden aanbieden, dus niet alleen de sociaal zwakkere leerlingen.
- Wij gaan een praktisch instrument bieden voor vragen, behoeften en problemen op het gebied van de SEO¹.

Wij hebben als basisschool gekozen voor een preventieve aanpak nl. de methode “Kinderen en hun sociale talenten”, waarin kinderen 8 sociale competenties aanleren.

Wij willen dit realiseren door te kiezen voor een doorgaande leerlijn waarbij er een praktische vertaalslag wordt gemaakt:

- Ervaringen delen
- Aardig doen
- Samen spelen en werken
- Een taak uitvoeren
- Jezelf presenteren
- Een keuze maken
- Opkomen voor jezelf
- Omgaan met ruzie

¹ Sociaal emotionele ontwikkeling

Daarnaast hanteren wij de volgende aanpak:

1. In kringgesprekken wordt tijdens de eerste week van het schooljaar in alle groepen aandacht besteed aan de gedragsregels. Met andere woorden: "Hoe gaan wij hier op school met elkaar om".
De lln. hebben hierbij een actieve inbreng
2. De gedragsregels worden door de lkr. Samengevat en aangeboden in week 2 (zie bijlage gedragsregels)
De gedragsregels worden in de klas opgehangen.
3. Door middel van het instrument 'Kijk' voor de groepen 1 en 2 worden de leerlingen gevolgd in hun sociaal-emotionele ontwikkeling. In de groepen 3-8 wordt het observatie-registratie instrument ZIEN! gehanteerd.
4. De leerkrachten hebben kennis en inzicht m.b.t. de aspecten van pestgedrag, en zijn vaardig in het signaleren en remediëren van pestgedrag. Alle leerkrachten zijn op de hoogte van dit pestprotocol en handelen conform de hierin genoemde afspraken en stappen.
5. De regels bestaan uit een drietal "kapstokregels" waaraan het totale leerlinggedrag binnen school opgehangen kan worden.
 - veiligheid
 - respect
 - verantwoordelijkheid
6. De leerkrachten wijzen de ouders op de vastgestelde gedragsregels en de aanwezigheid van het pestprotocol tijdens de informatieavond aan het begin van het schooljaar. In de eerste nieuwsbrief van het nieuwe schooljaar, worden ouders geïnformeerd over de aanwezigheid van gedragsregels en het pestprotocol.
7. Op de speelplaats wordt door de leerkrachten actief gesurveilleerd. Dit houdt in dat zij een kwartier voor tijd aanwezig zijn, daadwerkelijk ingrijpen indien er zich ongeregelheden voordoen en gebeurtenissen doorgeven aan de betreffende leerkracht zodat er, indien nodig, actie ondernomen kan worden.
8. Positief gedrag van leerlingen ten aanzien van het pestprobleem wordt besproken in de groep en gecomplimenteerd.

8. Leerkrachten zijn alert op verbale en non-verbale uitlatingen van kinderen die de sfeer negatief beïnvloeden en vervolgens pestgedrag in de hand zouden kunnen werken. Vervolgens treden zij ook op tegen deze uitlatingen.

9. Overdracht TSO

We brengen elkaar op de hoogte indien er incidenten zich voorgedaan hebben, daarnaast stemmen we ons beleid op elkaar af. Zo worden de gedragsregels en indien nodig het pestprotocol ook door de TSO gebruikt.

10. Als leerkrachten leven wij de gedragsregels na.

Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met geweld worden 'opgelost', maar uitgesproken. (schoolgids / schoolplan)
Agressief gedrag van leerkrachten, ouders en leerlingen wordt niet geaccepteerd.

Hoe wordt er gehandeld in situaties, waarin pestgedrag wordt gesignaleerd?

In situaties, waarin pestgedrag wordt gesignaleerd, wordt het volgende stappenplan gehanteerd:

Waarschuwingsfase

- Door gesprek: bewustwording voor wat hij met het gepeste kind uithaalt
Maak gebruik van de afvinklijst begeleiding gepeste leerling/begeleiding van de pester zie bijlage.
- Een of meerdere pauzes binnen blijven.
- Nablijven tot alle kinderen naar huis vertrokken zijn.
- Een schriftelijke opdracht zoals een stelopdracht over de toedracht en zijn of haar rol in het pestprobleem.
- Afspraken maken met de pester over gedragsveranderingen. De naleving van deze afspraken komen aan het einde van iedere week (voor een periode) in een kort gesprek aan de orde.

Handelingsfase

Na een tweede overtreding treedt de vijf-sporen aanpak in werking.

Deze aanpak is gericht op alle betrokkenen bij het pestprobleem:

De gepeste leerling

De pester

De leerkrachten

De ouders van de betrokken leerlingen.

De zwijgende groep mede-leerlingen

1. Er volgt wederom een gesprek tussen de leerkrachten en de pester en de gepeste. De situatie wordt besproken en verhelderd en er wordt herinnerd aan eerder gemaakte afspraken.
Maak gebruik van de afvinklijst begeleiding gepeste leerling/begeleiding van de pester zie bijlage.
2. De ouders van de pester en de gepeste leerling worden door de betreffende leerkracht op de hoogte gebracht en daarbij wordt aangegeven dat een probleem/situatie binnen school besproken gaat worden.
3. Met de zwijgende groep / meelopers uit de klas van de pester en de gepeste wordt een probleem/situatie besproken. Samen met hen wordt gezocht naar oplossingen.
Tevens wordt met de zwijgende groep / meelopers besproken om niet passief te zijn, maar actief stelling te nemen tegen pesten.
4. De leerkracht van de betreffende leerling bepaalt in overleg met gedragspecialist een geschikte sanctie voor de pester.

5. De leerkracht licht daarover de ouders in.

Met de ouders wordt de vervolprocedure besproken.

6. De leerkracht maakt een **notitie aan in Parnassys en kiest analyseformulier pest gedrag!**

7. De leerkracht van de gepeste leerling zorgt voor positieve ondersteuning van deze leerling. Hij probeert ook om de gepeste de steun van de zwijgende groep te laten ervaren d.m.v. groeps gesprekken, waarin duidelijk gemaakt wordt, dat de zwijgende groep ook verantwoordelijkheid in het proces heeft. Hiervoor kan de gedragspecialist ingeschakeld worden.

8. De leerkracht van de pester dient deze leerling positieve aandacht te geven.

In gespreksvorm wordt met de leerling het volgende besproken:

De leerkracht probeert de **oorzaak** van het pesten te achterhalen.

Waarom pest jij?

Kan ik me anders gedragen?

Wat zijn de gevolgen voor iemand die gepest wordt?

Hoe een pester op den duur een gepeste kan worden.

Wat als het pesten zich blijft herhalen?

1. De ouders van de pester worden weer uitgenodigd voor een gesprek met de leerkracht, gedragspecialist en directie. Daarbij is van groot belang dat de oorzaak van het pesten achterhaald wordt.

Gezamenlijk wordt besproken wat eventuele verdere stappen zouden kunnen zijn.

Vervolgens wordt een plan van aanpak (analyse formulier bijlage) vastgesteld. Dit formulier wordt aan het einde van het schooljaar aan het dossier van de betrokken leerling toegevoegd.

Met de ouders kunnen ook de adviezen aan ouders van gepeste kinderen besproken worden. (Zie bijlage)

2. De pestsituatie wordt binnen de bouw besproken. Eventuele tips of oplossingen worden besproken en in boven vermeld plan meegenomen. Indien nodig wordt dit schoolbreed besproken.

3. In die situaties, waarin de remediëring van het pestgedrag problemen geeft, wordt de assistentie van een of meer hulpverlenende instanties (te bepalen in overleg met de ouders en gerelateerd aan de aspecten van het pestgedrag) ingeschakeld

In extreme gevallen kan een leerling geschorst of verwijderd worden.

Het ANTI-PESTPROTOCOL wordt elke twee jaar geëvalueerd en indien nodig bijgesteld.

Leerkrachten en de medezeggenschapsraad onderschrijven gezamenlijk dit ANTI-PESTPROTOCOL.

6. Het belang van vangnetten

Zelfs al doe je als school een krachtige poging om het pesten tegen te gaan, dan nog kan pesten de kop op steken. In dat geval kan het slachtoffer altijd bij een contactpersoon of vertrouwenspersoon aankloppen voor hulp.

Contactpersonen en Vertrouwenspersonen zijn aangesteld door de schoolleiding en gepubliceerd in de schoolgids.

Klachtencommissie en klachtenprocedure wordt ingesteld door het bevoegd gezag van de school. Adres staat in de schoolgids, de procedure staat vermeld.

Bijlage 1

Algemene regels en afspraken:

- Om duidelijkheid te krijgen over 'wat wordt niet geaccepteerd', is het afspreken van gedragsregels met de kinderen essentieel. Op St. Bavo hebben wij de regels en afspraken vastgelegd in een apart document. Dit document wordt minimaal 1x per schooljaar, maar indien nodig vaker, geëvalueerd, bijgesteld, aangepast op nieuwe situaties en aangevuld.
- Deze regels en mogelijk andere groepsgebonden regels komen ook aan de orde bij het opstellen van het pestcontract.
- Het inschakelen van de leerkracht wordt niet opgevat als klikken.
- Medeleerlingen hebben ook de verantwoordelijkheid een pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten.
- School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Iedere partij waakt over haar eigen grenzen. Op school nemen directie en leerkrachten hun verantwoordelijkheid en voeren overleg met de ouders.

1. Begeleiding van een kind dat gepest wordt:

- Naar het kind luisteren en zijn/haar probleem serieus nemen.
- Met het kind overleggen over mogelijke oplossingen.
- Samen met het kind werken aan oplossingen.
- Gesprek met de ouders van het gepeste kind.
- Afspraken maken over aanpak met ouders en kind.
- Zo nodig zorgen dat het kind deskundige hulp krijgt, bijv. een sociale vaardigheidstraining.
- Zo nodig inschakelen Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG).

2. Begeleiding van een kind dat pest/ de meelopers:

- Met het kind bespreken welk effect zijn / haar gedrag heeft voor de gepeste.
- Het kind helpen om op een positieve manier relaties te onderhouden met andere kinderen.
- Het kind helpen om zich aan regels en afspraken te houden.
- Gesprek met de ouders van de pester. Wat is/kan de oorzaak zijn van het pesten?*
- Zo nodig zorgen dat het kind deskundige hulp krijgt, bijv. sociale vaardigheidstraining.
- Zo nodig inschakelen CJG.

Oorzaken van pestgedrag kunnen zijn:

- Een problematische thuissituatie.
- Voortdurend gevoel van anonimiteit.
- Voortdurend in een niet passende rol worden gedrukt.
- Voortdurend met elkaar de competitie aangaan.
- Een voortdurende strijd om macht in de klas of in de buurt.

3. Hulp bieden aan de zwijgende middengroep.

De middengroep wordt betrokken bij het oplossen van het pestprobleem door:

- Met de leerlingen te praten over pesten en over hun eigen rol daarbij.
- Met de leerlingen te overleggen over mogelijke oplossingen en over wat ze zelf kunnen bijdragen aan die oplossingen.
- Samen met de leerlingen werken aan oplossingen, waarbij ze zelf een actieve rol spelen.

4. Adviezen aan ouders.

Ouders van gepeste kinderen:

- Blijf in gesprek met uw kind en maak duidelijk dat u gaat helpen.
- Bedenk samen een plan van aanpak.
- Als pesten op straat plaatsvindt, niet op school, kunt u het beste contact opnemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- Pesten op school kunt u het best direct met de groepsleerkracht bespreken.
- Door complimentjes kan het zelfrespect van uw kind vergroot worden.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport / lid van een vereniging.
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.
- Werk samen met de school, maar houdt de grenzen in de gaten. Uw grenzen en ook die van school. De inbreng van u is het aanleveren van informatie, het geven van suggesties en het ondersteunen van de aanpak door school.

Ouders van kinderen die pesten/meelopers :

- Neem het probleem serieus.
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het een ander aandoet.
- Besteed extra aandacht aan uw kind.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport / lid van een vereniging.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem en beloon het goede gedrag van uw kind.
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de aanpak van school staat.

Alle ouders:

- Neem ouders van gepeste kinderen serieus.
- Stimuleer uw kind om op een vriendelijke manier met anderen om te gaan.
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag, benoem en beloon het goede gedrag.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer uw kind om voor anderen op te komen.
- Leer uw kind om voor zichzelf op te komen op een niet gewelddadige manier.

Om pesten te voorkomen hebben we de volgende gedragsregels afgesproken:

1. *Iedereen is anders. Ieder kind heeft zijn/haar eigen talenten.*
2. *Wij hebben respect voor elkaar en noemen elkaar bij de voornaam, iedereen hoort erbij.*
3. *Handen en voeten thuis. Ik doe niets bij een ander kind wat ik zelf ook niet prettig vind!*
4. *Als je iets nodig hebt of spullen wilt lenen, vraag je het even aan de ander.*
5. *We luisteren naar elkaar.*
6. *We komen voor elkaar op, we laten een ander niet vallen. Wij doen niet mee aan pesten, uitlachen of roddelen en spreken nooit lelijk over elkaar.*
7. *We proberen elkaar te vergeven als er iets is voorgevallen.*
8. *Als je ziet dat iemand gepest wordt, moet je dit vertellen aan de juffrouw of meneer. Dit noemen we geen klikken. We houden het niet geheim.*
9. *Praat erover als je gepest wordt bijvoorbeeld met je ouders, je leerkracht, vertrouwenspersoon, vrienden of vriendinnen, iemand die je vertrouwt.*
10. *Deze regels gelden op school, maar ook daarbuiten.*

Bijlage 3 Analyseformulier bij pestincidenten

Groep:

Datum:

Naam leerling (de pester):

Naam / namen overige betrokkene(n):

Gepeste, meeloper(s):

Korte beschrijving van de peestsituatie:

Gemaakte afspraken:

Ondernomen stappen (gesprek pester + gesprek gepeste etc.)

Afvinklijst gesprek met pester / gepeste leerling

BEGELEIDING VAN DE GEPESTE LEERLING:

	Medeleven tonen en luisteren en vragen: hoe en door wie wordt er gepest
	Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor tijdens en na het Pesten.
	Huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie die een pester wil uitlokken. De leerling in laten zien dat je op een andere manier kunt reageren. Zoeken en oefenen van een andere reactie bijvoorbeeld je niet afzonderen.
	Het gepeste kind in laten zien waarom een kind pest
	Nagaan welke oplossing het kind zelf wil
	Sterke kanten van de leerling benadrukken. Belonen (schouderklopje) als de leerling zich anders/beter opstelt.
	Praten met de ouders van de gepeste leerling en de ouders van de pester(s)
	Het gepeste kind niet over beschermen bijvoorbeeld naar school brengen of 'ik zal het de pesters wel eens gaan vertellen'. Hiermee plaats je het gepeste kind juist in een uitzonderingspositie waardoor het pesten zelfs nog toe kan nemen

BEGELEIDING VAN DE PESTER:

	Praten; zoeken naar de reden van het ruzie maken/ pesten (baas willen zijn, jaloezie, verveling, buitengesloten voelen)
	Laten inzien wat het effect van zijn/ haar gedrag is voor de gepeste.
	Excuses aan laten bieden
	In laten zien welke sterke (leuke) kanten de gepeste heeft.
	Pesten is verboden in en om de school: wij houden ons aan deze regel; straffen als het kind wel pest – belonen (schouderklopje) als kind zich aan de regels houdt.
	Kind leren niet meteen kwaad te reageren, leren beheersen, de 'stop-eerst-nadenken-houding' of een andere manier van gedrag aanleren.
	Contact tussen ouders en school; elkaar informeren en overleggen. Inleven in het kind; wat is de oorzaak van het pesten? *
	Zoeken van een sport of club; waar het kind kan ervaren dat contact met andere kinderen wel leuk kan.

Bijlage 4

Wij hebben op school de volgende materialen/methodes voorhanden indien kinderen extra begeleiding nodig hebben voor hun sociaal-emotionele ontwikkeling.

Onderbouw:

Tim en Flapoor
Kikker be cool kwartet
Kwaliteitspel
Soemo kaarten
Doos vol gevoelens
Huis van Axen (middenbouw)
Groep 4 of 5 project superdolfje

Bovenbouw:

Soemo kaarten
Huis van Axen

In de orthotheek zijn de volgende boeken over pesten te vinden:

- pest preventie met PBS
- survival kid pesten
- Ik ga weer graag naar school. Pest gedrag de kop in drukken.

